

ทำทีของสื่อมวลชนต่อโครงการก่อสร้างเขื่อนพลังน้ำ
ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี
เขื่อนน้ำโจน เขื่อนแก่งกรุง เขื่อนปากมูล

นางสาวเขาวตา ตฤชณานนท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

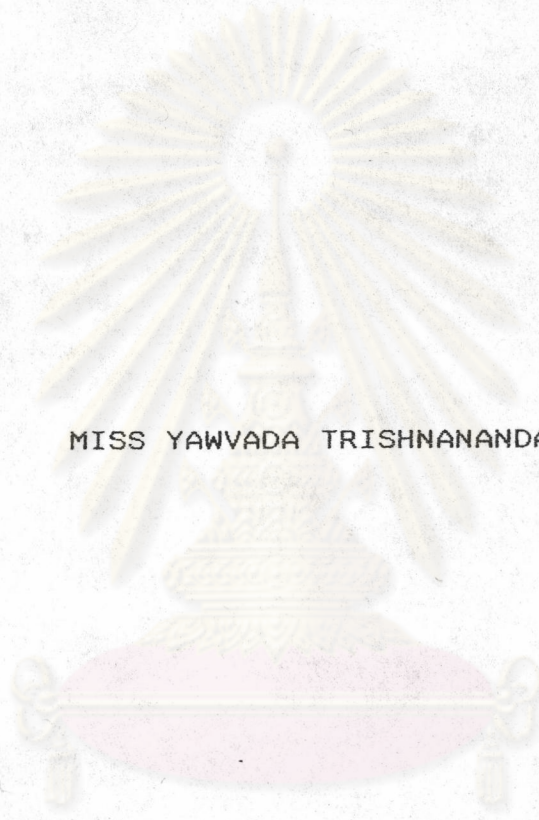
ISBN 974-581-359-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018123

11 ๒ ๐ ๗ ๑ ๖ ๓ ๕

THE POSITIONING OF MASS MEDIA ON HYDRO POWER PLANT
PROJECT OF THE ELECTRICITY GENERATION
AUTHORITY OF THAILAND : A CASE
STUDY OF NAMCHON, KAENG KRUNG AND PAKMUN DAM

MISS YAWVADA TRISHNANANDA

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis is Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of MASS communication

Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-359-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ทำหน้าที่ของสื่อมวลชนคือโครงการก่อสร้าง เชื้อเพลิงน้ำของ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี
เขื่อนน้ำโจน เขื่อนแก่งกรุง เขื่อนปากมูล

โดย นางสาวเขาวตา ศฤชฌานนท์
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริณญามหาบัณฑิต

ดร. วรณิ
..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Dr. Sr. Anon
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dr. J. J. J.
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

ดร. ศิริชัย
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริเกษ)

C350661 : สื่อสารมวลชน

คำสำคัญ : สื่อมวลชน/เชื่อน/การวางตำแหน่ง

เยาวคา ตฤษณานนท์ : ทำที่ของสื่อมวลชนต่อโครงการก่อสร้างเขื่อนพลังน้ำของการไฟฟ้า

ฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีเขื่อนน้ำโจน เขื่อนแก่งกรุง และเขื่อนปากมูล

(THE POSITIONING OF MASS MEDIA ON HYDRO POWER PLANT PROJECT OF THE

ELECTRICITY GENERATING AUTHORITY OF THAILAND : A CASE STUDY OF

NAMCHON KAENG KRUNG AND PAKMUN DAM) อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.จุมพล รอดคำดี,

138 หน้า. ISBN 974-581-359-1

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจถึงทำที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อโครงการก่อสร้างเขื่อนพลังน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยใช้กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนพลังน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 3 กรณี และอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก ใช้แนวคิดด้านการตลาดและทฤษฎีการกำหนดวาระ เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยมีดังนี้

จากการศึกษาวิจัยพบว่า (1) สื่อมวลชนมีนโยบายมุ่งเน้นข่าวตามประเด็นที่ประชาชนให้ความสนใจ โดยพิจารณาคุณค่าของข่าวในแง่ความขัดแย้งซึ่งเป็นข่าวเชิงลบ เป็นหลักสำคัญและเสนอในรูปแบบเร้าอารมณ์ เพื่อตอบสนองความสนใจของตลาดผู้อ่าน (2) จุดขายที่สื่อมวลชนเลือกเสนอคือประเด็นความขัดแย้งในการคัดค้านเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเสนอในรูปแบบเร้าอารมณ์ เพื่อเพิ่มจุดขายให้เด่น และดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ทุกส่วนของตลาดข่าวสาร (3) รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชน มีการเสนอทุกรูปแบบ ทั้งบทความ ข่าว จดหมายจากผู้อ่าน บทนำ สกู๊ปข่าวพิเศษ และคอลัมน์ขบขัน โดยมีเนื้อหาคัดค้านการสร้างเขื่อน

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา ..... สื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

#C350661 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : MASS MEDIA/DAM/POSITIONING

YAWVADA TRISHNANANDA : THE POSITIONING OF MASS MEDIA ON HYDRO
POWER PLANT PROJECT OF THE ELECTRICITY GENERATING AUTHORITY OF
THAILAND ; A CASE STUDY OF NAMCHON KAENG KRUNG AND PAKMUN DAM

THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.JOOMPOL RODCUMDEE, 138 PP.

ISBN 974-581-359-1

The objective of this research was to study the position of mass media regarding hydro power plant projects under the Electricity Generating Authority of Thailand (EGAT). Discussions were based on three case studies of the EGAT's projects. Data were obtained primarily from content analyses of print media. They were then analysed using marketing concepts and agenda-setting theory.

Research findings suggest the following : (1) Mass media tended to emphasize issues that interested the public, using the conflict element as a main criterion. These issues were presented sensationally to satisfy all readers. (2) Conflicts regarding natural resource and environmental conservations are main selling points which were, again, presented sensationally to capture the attention of all sorts of audineces in the news market. (3) Mass media presented their opposition to the dam construction in vanous formats including articles, news stories, readers' letters, editorials, special news scoops and gossip columns.

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา ..... สื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ ..... /๒๓๓๗ ๒๗๕๓๓๓๓๓๓
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จของ
รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริเกษ รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ซึ่งแต่ละท่านได้สละเวลาให้ทั้งคำ
แนะนำ คำปรึกษา กำลังใจ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ และมีคุณค่า
ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา
 ณ ที่นี้

อนึ่งในระหว่างดำเนินการศึกษาวิจัยผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ใน
ฝ่ายประชาสัมพันธ์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ และบุคคลอื่น ๆ ทุกท่านที่ให้ความสนับ
สุนช่วยเหลือ เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ขอขอบคุณ คุณธাত্রี รวีเจริญ คุณมัทธนา บุณนาค ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้
กำลังใจ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยอย่างเต็มที่ตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ซึ่งสนับสนุนการศึกษา
และเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งมาโดยตลอด

เขาวตา ตฤชณานนท์
มีนาคม 2535

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1	
1. บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ข้อดกลงเบื้องต้น	4
ข้อสันนิษฐาน	5
คำจำกัดความและนิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	9
ทฤษฎีเกี่ยวกับหน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชน	9
แนวคิดเกี่ยวกับข่าว	14
แนวคิดเกี่ยวกับการตลาด	19
3. ระเบียบวิธีวิจัย	24
การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้	28
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	32
4. กรณีศึกษา ทำที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อโครงการก่อสร้างเขื่อนน้ำโจน..	33

5. กรณีศึกษา ทำที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อโครงการก่อสร้าง เขื่อนแก่งกรุง ..	88
6. กรณีศึกษา ทำที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อโครงการก่อสร้าง เขื่อนปากมูล ..	101
7. สรุปผลการวิจัย	118
ผลการศึกษาวิจัย	119
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข้อมูล	123
ข้อจำกัดในการวิจัย	127
ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	132
ประวัติผู้เขียน	138

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

4.1	ตารางแสดงตัวอย่างสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าว แบบเร้าอารมณ์ในประเด็นการคัดค้านที่เป็นความขัดแย้ง กรณีเขื่อนน้ำโจน	39
4.2	ตารางแสดงตัวอย่างความเคลื่อนไหวของกระแสเหตุการณ์ ตามสภาพความจริง ในหน้าที่ของวิชาชีพ	46
4.3	ตารางแสดงตัวอย่างหน้าที่ของสื่อมวลชนในการตรวจสอบความ เคลื่อนไหว ของเหตุการณ์กรณีเขื่อนน้ำโจน	48
4.4	ตารางแสดงตัวอย่างการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ที่เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นในกรณีปัญหาเขื่อนน้ำโจน	50
4.5	ตารางแสดงตัวอย่างการเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนที่ขึ้นนำ การคัดค้านเขื่อน	53
4.6	ตารางแสดงตัวอย่างความไม่เป็นกลางในการเสนอข่าวกรณี เขื่อนน้ำโจน	55
4.7	ตารางแสดงตัวอย่างปรากฏการณ์ในสังคมที่เชื่อมโยงกับการ เสนอเนื้อหากรณีเขื่อนน้ำโจนที่สัมพันธ์กับบุคคล	58
4.8	ตารางแสดงตัวอย่างปรากฏการณ์ในสังคมที่เชื่อมโยงกับการ เสนอเนื้อหากรณีเขื่อนน้ำโจนที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์.....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

4.9	ตารางแสดงตัวอย่างการเลือกเสนอความขัดแย้งของคู่กรณี ในการเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนกรณีเขื่อนน้ำโจน	61
4.10	ตารางแสดงตัวอย่างการเน้นเนื้อหาที่ให้ภาพของการ สร้างเขื่อน.....	63
4.11	ตารางแสดงตัวอย่างการจัดตำแหน่งความสำคัญของการคัดค้าน เขื่อนน้ำโจนในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ เพื่อกำหนดเป็นวาระ ให้ผู้อ่านสนใจและรับรู้ ตามที่สื่อมวลชนเสนอ	70
4.12	ตารางแสดงตัวอย่างการเสนอเนื้อหาในแบบสลับข่าวที่ดึงดูด ความสนใจผู้อ่าน	73

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแผนภาพ

๘

หน้า

แผนภาพที่

2.1	แผนภาพแสดงขั้นตอนของกระบวนการวางตำแหน่งสินค้า ทางการตลาด	22

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย